

W dniach 22-23 października odbędzie się w Warszawie II Kongres Sędziów Polskich zorganizowany z inicjatywy Krajowej Rady Sądownictwa. Tematem przewodnim będą wzajemne relacje między władzą: ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą. Dyskusja ukierunkowana na aktualne bolączki władzy sądowniczej będzie nie tylko dyskusją merytoryczną ale i kularową poświęconą konsekwencjom orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z października 2007 r. o niekonstytucyjności instytucji asesora sądowego, statusowi sędziego, poszukiwaniom nowego modelu sprawowania urzędu i perspektywom na przyszłość, omówieniu dróg dojścia do zawodu oraz konieczności wzrostu pozycji trzeciej władzy. Bez echa w dyskusjach sędziów i zaproszonych gości nie pozostanie na pewno inny ważny temat dotyczący właściwego ukształtowania systemu wynagrodzenia sędziego.

I Kongres odbył się we wrześniu 1999 roku i cieszył się zainteresowaniem najwyższych władz państwowych. Dyskusji sędziowskiej przysłuchiwali się Prezydent i Premier. Wśród uczestników nie zabrakło również Ministra Sprawiedliwości, Prezesów Sądów i Trybunałów oraz szefów klubów parlamentarnych. W wystąpieniach dostojnych gości, wybitnych prawników czy sędziów uczestniczących w konferencji przebijało ogólne i zgodne przeświadczenie: wymiar sprawiedliwości należy zreformować, a reformie tej musi pomóc Państwo i sędziowie. W omawianym okresie sądownictwo było niedoinwestowane od wielu lat, miało przestarzałą infrastrukturę, ciasne budynki i złe wyposażenie techniczne. Pociągało to za sobą wzrost zaległości w sądach, a co za tym idzie – znaczne wydłużenie czasu trwania postępowań sądowych. Środowisko sędziowskie wspólnie z przedstawicielami pozostałych władz poszukiwało skutecznych rozwiązań wyprowadzenia wymiaru sprawiedliwości z kryzysu. Podjęcie przez władzę decyzji o odrębności budżetowej, jako jednej z gwarancji niezależności sądownictwa dawało wówczas realną szansę poprawy sytuacji. Efektem Kongresu było przyjęcie przez jego uczestników Dezyderatu, w którym uznano za konieczne opracowanie przy udziale środowiska sędziowskiego kompleksowego programu naprawy sytuacji w sądownictwie, przeprowadzenie zmian ustawowych, zwłaszcza uproszczenia procedury cywilnej i karnej oraz wyodrębnienie budżetu sądów powszechnych, a także powierzenie Krajowej Radzie Sądownictwa uchwalania projektu tego budżetu, włączanego następnie do projektu budżetu Państwa.

Z perspektywy 9 lat wyraźnie widać, iż kierunek reformy wymiaru sprawiedliwości był właściwy. Nie zdołano wprowadzić rozwiązań wszystkich problemów, jednakże ówczesna kryzysowa sytuacja została opanowana: nie zagroziła poczuciu bezpieczeństwa obywateli, nie spowodowała utraty zaufania społecznego do sądów, a w konsekwencji nie zdestabilizowała Państwa.

Wyjście z kryzysu, jaki panował w sądownictwie pod koniec XX wieku to już historia. Pozostała jednak od początku lat 90-tych nieuregulowana jedna nader istotna sprawa, jaką jest stosowne do konstytucyjnego odniesienia - uregulowanie wynagrodzeń sędziowskich. Na postulaty sędziów, Krajowej Rady Sądownictwa i Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia” o powiązanie wynagrodzeń sędziowskich ze średnią krajową w gospodarce narodowej, a więc w oparciu o rynek oraz ustanowienie właściwego mechanizmu ukształtowania tych wynagrodzeń - władza pozostaje od lat obojętna. Problemu nie dostrzega lub niechętnie widzi władza obecna podobnie jak i nie widziały go władze poprzednie, a bez reformy systemu wynagrodzeń sędziowskich nie może być zrealizowany lansowany ostatnio postulat dochodzenia do zawodu sędziego z innych zawodów prawniczych.

W dyskusji uczestników na Kongresie nie zabraknie zapewne sensownych koncepcji i propozycji rozwiązań. Problem w tym, aby władza wykonawcza zechciała właściwie i z pełną odpowiedzialnością wykorzystać najlepsze z pomysłów dla dobra sądownictwa i w poczuciu, że w wymierzaniu sprawiedliwości sędziów nikt zastąpić nie może.

Krajowa Rada Sądownictwa ustanowiona w Konstytucji dla obrony niezależności sądów i niezawisłości sędziów, a jednocześnie miarodajny przedstawiciel poglądów środowiska sędziów, od wielu już lat przypomina, że konstytucyjnym obowiązkiem władzy ustawodawczej i wykonawczej jest zapewnienie władzy sądowniczej odpowiednich warunków jej funkcjonowania.

Sędzia Marek Celej

Dyrektor Wydziału Prawnego
Biura Krajowej Rady Sądownictwa

Warszawa, 17 października 2008 r.